

Wyrok z dnia 13 maja 1998 r.

I PKN 104/98

Przepis art. 45 § 2 KP dotyczy nie tylko zmiany w sytuacji pozwanego pracodawcy, która spowodowana została siłą wyższą lub działaniem nieprzewidzianych zdarzeń przypadkowych.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie: SN Adam Józefowicz (sprawozdawca), SA Alina Krusz-Stankiewicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 13 maja 1998 r. sprawy z powództwa Janusza M. przeciwko Z. Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 7 października 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Zabrze, wyrokiem z dnia 22 maja 1997 r. [...] zasądził od pozwanej [...] Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. na rzecz powoda Janusza M. kwotę 12.078,72 zł brutto z 46% odsetkami, liczonymi od dnia 19 listopada 1996 r. do dnia 31 grudnia 1996 r. i 35% odsetkami, liczonymi od dnia 1 stycznia 1997 r. do dnia zapłaty. Ponadto Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda 100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu i nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 4.026,24 zł brutto.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 29 listopada 1995 r. podjęta została uchwała [...] Rady Nadzorczej, na mocy której powód został powołany z dniem 1 listopada 1993 r. na stanowisko zastępcy dyrektora do spraw technicznych. Jednocześnie w uchwale tej zamieszczono klauzulę, że powód wyraża zgodę na wcześniejsze rozwiązanie stosunku pracy, zawartego z zarządem. Powód podpisał się pod treścią

tego oświadczenia. W dniu 22 października 1996 r. podjęta została uchwała [...] Rady Nadzorczej w sprawie wypowiedzenia powodowi umowy o pracę. W tym dniu powód poddał się badaniom okresowym i otrzymał zwolnienie lekarskie, o czym zawiadomił w tym samym dniu kierowniczkę kadr przed posiedzeniem Rady Nadzorczej. W dniu 23 października 1996 r. powód stawiał się na terenie Spółdzielni, jednak nie wykonywał żadnych czynności służbowych, ograniczając się do spakowania swoich rzeczy. W godzinach przedpołudniowych kierowniczka działu kadr Urszula K. wręczyła powodowi pismo z tej daty dotyczące rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem. Powód przyjął to pismo, a po zapoznaniu się z nim odesłał je razem ze zwolnieniem lekarskim za okres od 22 października 1996 r. Strona pozwana ponownie wysłała pismo o rozwiązaniu stosunku pracy na adres domowy powoda w dniu 29 października 1996 r., kiedy to upłynął okres zwolnienia lekarskiego. Sąd Rejonowy stwierdził, że do stosunku pracy powoda ma zastosowanie art. 8 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy (Dz.U. Nr 24, poz. 110), zgodnie z którym stosunki pracy z pracownikami zatrudnionymi na podstawie powołania, nie wymienionymi w przepisach, o których mowa w art. 68 § 1 KP przekształcają się w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę na czas określony, albo na czas nie określony. Przepisy prawa spółdzielczego ani statut strony pozwanej nie wymieniały stanowiska powoda jako stanowiska, na którym stosunek pracy powinien być nawiązany na podstawie powołania. W związku z tym do sytuacji powoda ma zastosowanie art. 46 pkt 8 Prawa spółdzielczego i przepisy KP. Dlatego sąd Rejonowy uznał, że stosunek pracy powoda został rozwiązany przez uprawniony organ.

Jednakże - zdaniem Sądu Rejonowego - wypowiedzenie powodowi stosunku pracy nie zostało skutecznie dokonane, gdyż powód przebywał na zwolnieniu lekarskim od 22 października 1996 r., a pismo wypowiedzające mu umowę o pracę datowane jest na dzień 23 października 1996 r. Z faktu pobytu na terenie zakładu pracy nie można wyciągnąć wniosku, że powód w tym dniu świadczył pracę, a co za tym idzie - wypowiedzenie doręczono mu skutecznie. Powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1993 r., I PZP 68/92 (OSNCP 1993 z. 9, poz. 140) Sąd Rejonowy stwierdził, że w rozumieniu art. 41 KP nie jest obecnością w pracy, obecność pracownika w zakładzie pracy bez zamiaru świadczenia pracy, np. w celu złożenia świadectwa lekarskiego. W związku z tym Sąd ten uznał, że wypowiedzenie powodowi stosunku pracy nastąpiło z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę. Jednocześnie Sąd na podstawie art. 45 § 2 KP nie uwzględnił żądania powo-

da uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy, uznając, że byłoby to niecelowe, albowiem powołany już został nowy zarząd i godziłoby to w interesy zakładu pracy, stwarzając fikcję prawną działania dwóch dyrektorów o takich samych kompetencjach. Dlatego Sąd zasądził na rzecz powoda odszkodowanie, stanowiące równowartość 3 miesięcznego wynagrodzenia. O odsetkach Sąd orzekł, na podstawie art. 481 KC. Wyrokiem z dnia 19 czerwca 1997 r. Sąd Rejonowy uzupełnił wyrok z dnia 22 maja 1997 r. w ten sposób, że w zakresie przywrócenia powoda do pracy, oddalił powództwo.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach, po rozpoznaniu apelacji powoda od powyższego wyroku Sądu pierwszej instancji z dnia 19 czerwca 1997 r., wyrokiem z dnia 7 października 1997 r. [...] oddalił apelację. Sąd Wojewódzki stwierdził, że stosunek pracy powoda od dnia 2 czerwca 1996 r., tj. od daty wejścia w życie wymienionej ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. nowelizującej Kodeks pracy, przekształcił się „na umowę o pracę”. Po dniu 2 czerwca 1996 r. organem Spółdzielni uprawnionym do rozwiązania stosunku pracy, była rada Spółdzielni, a nie zarząd Spółdzielni (art. 52 § 1 Prawa spółdzielczego). Przepis art. 52 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze nie miał zastosowania, gdyż dotyczył odwołania członka zarządu zatrudnionego w Spółdzielni na podstawie powołania. Rozwiązanie umowy o pracę z powodem nastąpiło jedynie z naruszeniem art. 41 KP. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego za uwzględnieniem roszczenia odszkodowawczego przemawia charakter stanowiska zajmowanego przez powoda i fakt ukonstytuowania się nowego zarządu oraz zatrudnienie na tym stanowisku innej osoby. Powód stawiał jedynie zarzuty formalnoprawne, nie kwestionując merytorycznych podstaw wypowiedzenia.

Od powyższego wyroku Sądu drugiej instancji pełnomocnik powoda wniósł kasację, w której zarzucił naruszenie prawa materialnego, to jest art. 45 § 2 KP przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Skarżący wniósł o uchylenie zasądzanego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu w Katowicach oraz zasądzenie kosztów postępowania za wszystkie instancje. Zdaniem wnoszącego kasację zastosowanie art. 45 § 2 KP w sprawie jest nieuzasadnione, gdyż przepis ten może mieć zastosowanie w przypadkach wywołanych siłą wyższą lub innymi nieprzewidywalnymi czynnikami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie w kasacji jako jej podstawy wyłącznie naruszenia prawa materialnego ma ten skutek, że Sąd Najwyższy rozpatruje ten zarzut w granicach stanu faktycznego ustalonego przez Sąd drugiej instancji lub przyjętego przez ten Sąd, a ustalonego przez Sąd pierwszej instancji. W związku z treścią zarzutu kasacji rola Sądu Najwyższego ogranicza się tylko do rozstrzygnięcia, czy Sąd pierwszej instancji niewłaściwie zastosował art. 45 § 2 KP w ustalonych okolicznościach sprawy i czy nastąpiło naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię. Otóż - zdaniem Sądu Najwyższego - zarzut kasacji jest nieuzasadniony, gdyż Sądy obu instancji dokonały prawidłowej wykładni wymienionego przepisu prawa. Za podstawę swych orzeczeń, odmawiających uwzględnienia żądania powoda przywrócenia do pracy Sądy te uznały, że ważne względy przemawiają za przyjęciem takiego rozstrzygnięcia sprawy. Wśród tych przesłanek orzeczenia Sądy wymieniły charakter kierowniczy stanowiska zajmowanego przez powoda i fakt ukonstytuowania się w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym nowego zarządu oraz godzącą w interesy pozwanego zakładu pracy możliwość powstania fikcji działania dwu dyrektorów o takich samych kompetencjach w konfliktowej sytuacji. W ocenie Sądu Najwyższego są to istotne powody, które należy wyważyć przemawiają za trafnością poglądów Sądów obu instancji o niecelowości w takiej sytuacji przywrócenia powoda do pracy, lecz zgodnie z art. 45 § 2 KP zasądzenia stosownego odszkodowania. Nie można bowiem podzielić poglądu wyrażonego w kasacji, że przepis art. 45 § 2 KP ma charakter wyjątkowy, którego zastosowanie odnosi się tylko do takiej zmiany sytuacji w pozwanym zakładzie, które spowodowane zostały siłą wyższą lub działaniem innych nieprzewidywalnych zdarzeń przypadkowych, uniemożliwiających przywrócenie pracownika do pracy. Wykładnia powyższego przepisu, uzależniającego stosowanie zawartej w nim dyspozycji od oceny Sądu, czy w ustalonej sytuacji jest niemożliwe lub niecelowe przywrócenie pracownika do pracy nie ogranicza się do stanów faktycznych, spowodowanych działaniem siły wyższej lub nieprzewidywalnymi zdarzeniami przypadkowymi, lecz odnosi się także do innych sytuacji faktycznych.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy uznał, że kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw i dlatego na zasadzie art. 393¹² KPC orzekł, jak w sentencji.

=====